

กรณีบ้านหนองตะไคร้และโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้

5.1 บ้านหนองตะไคร้

ประวัติความเป็นมา เมื่อ 100 ปีเศษมาแล้ว บริเวณที่ตั้งบ้านหนองตะไคร้เป็นที่ป่าสาธารณะมีต้นนุ่นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อชาวบ้านโนนน้อย (อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของบ้านหนองตะไคร้ ประมาณ 3.5 กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันน้ำท่วมแล้ว) ได้ยินข่าวว่าทางราชการจะมาสร้างเขื่อนกันลำนํ้า กองชาวบ้านส่วนหนึ่งจึงพากันอพยพมาจับจองที่ดิน ช่วยกันถางป่า สร้างบ้านเรือนในบริเวณปัจจุบันและตั้งชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านนุ่น"

นายนิล ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 ร่วมกับชาวบ้านคัดค้านและพัฒนาหมู่บ้าน ทำให้ต้นนุ่นถูกตัดเป็นจำนวนมาก จากการที่ชาวบ้านมีความสามัคคีเสียสละ มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นชาวบ้านจึงประชุมกันเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเป็น "บ้านหนองตะไคร้"

ที่ตั้งและอาณาเขต บ้านหนองตะไคร้ตั้งอยู่หมท 3 ตำบลกุดน้ำใส มีระยะห่างจากจังหวัดขอนแก่นประมาณ 76 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จดลำนํ้าพอง

ทิศใต้ จดลำนํ้าพอง

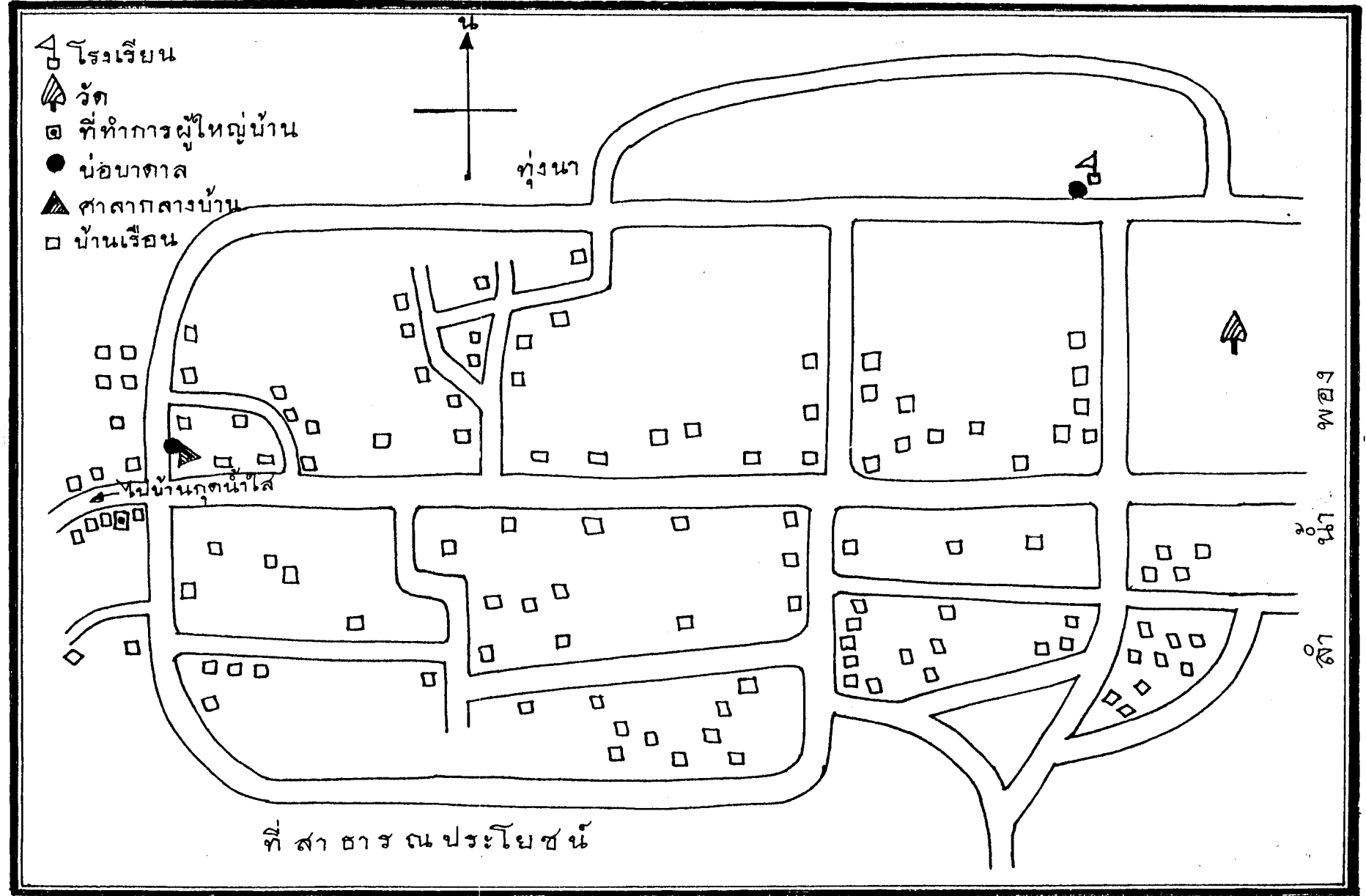
ทิศตะวันออก จดลำนํ้าพอง

ทิศตะวันตก จดบ้านกุดน้ำใส ตำบลกุดน้ำใส

ประชากร มีประชากรทั้งสิ้น 678 คน เป็นเพศชาย 335 คน
เพศหญิง 343 คน

การปกครอง บ้านหนองตะไคร้มี 115 ครัวเรือน มีนายทุนเงินเป็นศุใหญ่บ้าน และศุช่วยศุใหญ่บ้านอีก 2 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 8 คุมตามลักษณะที่ตั้งของบ้านเรือนซึ่งอยู่ใกล้เคียงกัน หากคุมจะมีหัวหน้าและรองหัวหน้าทำหน้าที่ประสานงานระหว่างคุมตนกับศุใหญ่บ้าน

ศาสนา ประชาชนทุกคนนับถือศาสนาพุทธ มีวัด 1 แห่ง กุฏิ 1 หลัง ศาลาการเปรียญ 1 หลัง ซึ่งมีสภาพทรุดโทรม มีภิกษุ 2 รูป สามเณร

ที่ ส า ธ า ร ณ ป ร โย ช น์

3 รูป ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องโชคลาง และไสยศาสตร์ มีการประกอบพิธีกรรมทางค่านพหุศาสนา และพราหมณ์ เช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีเลี้ยงผีปู่ตา พิธีไล่ผี เป็นต้น

สำหรับขนบธรรมเนียม ประเพณีทำสืบต่อกันมา ได้แก่ การลงแขกกวาดข้าว สร้างบ้าน วันสงกรานต์ บวชนาค ขึ้นบ้านใหม่ บุญข้าวสาร บุญบั้งไฟ บุญเวส ฯลฯ ประเพณีบางอย่างจะกระทำเป็นครั้งคราว ในปีไหนที่ชาวบ้านมีความพร้อมเพรียง ชาวปลาอุดมสมบูรณ์ เช่น บุญเวส บุญกิน บุญบั้งไฟ

ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ การทำนา (จะมีจำนวน 31 ครอบครัวมีอาชีพหลักคือการประมง) อาชีพรองได้แก่ การทำไร่มันสำปะหลัง ปอ ถั่วเหลือง นอกจากนั้นบางฤดูกาล ชาวบ้านอพยพไปทำงานรับจ้างที่ต่างจังหวัด เพราะการหาปลาจะมีรายได้มากเฉพาะฤดูน้ำแดง (เป็นฤดูฝนประมาณเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม มีน้ำหลาก สิ้นน้ำไหลมาจากต้นน้ำลำธารลงสู่แม่น้ำ ทำให้ปลาวายทวนน้ำขึ้นมาเป็นจำนวนมาก) เฉลี่ยตลอดฤดูคนประกอบอาชีพหาปลาจะมีรายได้ครอบครัวละประมาณ 15,000 บาท หลังจากพ้นฤดูน้ำแดงมีชาวบ้านบางส่วนอาศัยอยู่บนเรือนแพ ได้อพยพไปทำงานรับจ้างที่อื่น และจะกลับมาใหม่ต่อไป

ด้านสาธารณูปโภค ในเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะซื้อโอ่งขนาดใหญ่ไว้ใช้เอง นอกจากนั้นยังมีบ่อน้ำดื่ม น้ำใช้ตลอดทั้งปีจำนวน 2 บ่อ ส่วนบ่อบาดาลทางราชการโดยกรมอนามัย และกรมทรัพยากรธรณีมาขุดเจาะให้จำนวน 2 บ่อ สำหรับไฟฟ้าเริ่มติดตั้งและใช้ไฟฟ้าเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2531 นอกจากนั้นภายในหมู่บ้านมีร้านค้าจำนวน 4 ร้าน

ด้านสาธารณสุข เมื่อชาวบ้านเกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยจะไปทำการรักษาเบื้องต้นที่สถานอนามัยตำบล ซึ่งตั้งอยู่บ้านก่น้ำใส ห่างจากหมู่บ้านหนองตะไคร้ประมาณ 4 กิโลเมตร ส่วนการดำเนินงานต่าง ๆ ตามโครงการของกระทรวงสาธารณสุข เช่น อสม. ศสส. และกองทุนยาประจำหมู่บ้านยังไม่ได้จัดทำ

ด้านการศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษาประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีครูทั้งสิ้น 6 คน (จำนวน 3 คนอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน)

บ้าน)กรรมการศึกษาจำนวน 15 คน ปัจจุบันมีผู้ที่กำลังศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 4 คน

ด้านการคมนาคม มีถนนลูกรังเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านและอำเภอ มีรถประจำทางแล่นจากหมู่บ้านเข้าอำเภอวันละ 2 รอบ

ด้านการพัฒนาหมู่บ้านในปีที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลมาช่วยเหลือ และให้ความร่ำรึกกลุมเกษตรกรทำนาปรัง ตลอดจนนำปุ๋ย พันธุ์ข้าว เครื่องสูบน้ำ และน้ำมัน มาให้บริการในลักษณะเป็นท่นหม่นเวียน ในปี 2531 ทางสภารวมสักร่วมกับพัฒนาสมชนจัดอบรมกลุมแม่บ้าน เพื่อให้มีควมรู่ ควมเข้าใจ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประกอบอาหาร ขบบาทและภาระหนาทของแม่บ้าน เป็นต้น

สำหรับการรวมกลุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน วัด โรงเรียน ยังไม่ได้จัดตั้งองค์กรใดๆ ทั้งนี้เพราะว่าอัตราการเลือนไหลของประชากรอยู่ในระดับค่อนข้างสูง กอปรกับชาวบ้านส่วนมากมีอาชีพหาปลาขาย ต้องอาศัยบนเรือนแพ ซึ่งกระจะกระจายอยู่ทั่วไปในแม่น้ำ และในปัจจุบันภาระการครองชีพสูงขึ้น ณะเดียวกันทรัพยากรหม่นอยู่ (เช่น ปลา การถือครองที่ดิน) ลดลง ดังนั้นจึงคเหมือนว่แต่ละครอบครัวต่างก็ม่งสนใจทำมาหากิน เวลาที่จะมารวมกลุมกันเพื่อพัฒนาสมชนแทบจะไม่มี หรือถ้ามกนานๆ ครัง เช่น งานเทศกาลบุญ

5.2 โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้

5.2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2489 เป็นสาขาของโรงเรียนประชาบาล ตำบลโนนทอง ในครั้งแรกได้สร้างอาคารเรียนชั่วคราวบริเวณทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีเนื้อที่ประมาณ 9 ไร่ เปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 โดยมีครูเพียงคนเดียว

วันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2491 ทางราชการได้ยกฐานะโรงเรียนให้เป็นเอกเทศมีครูทั้งหมด 3 คน

ต่อมาทางราชการได้จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ ป.1 ขนาด 3 ห้องเรียนจำนวน 1 หลัง ใช้งบประมาณ 10,000 บาท ขณะเดียวกันคณะครูและชาวบ้านร่วมมือกันสร้างโต๊ะและเก้าอี้ชนิดคู่จำนวน 50 ชุด

ราคาประมาณ 10,000 บาท

ในปี พ.ศ. 2521 ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ ป.1จ ขนาด 3 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง แต่คณะกรรมการศึกษา และชาวบ้านพิจารณาเห็นว่าบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนไม่เหมาะสม จึงได้ย้ายไปตั้งในที่ดินสาธารณะซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของที่ดินเดิม มีเนื้อประมาณ 19 ไร่ 99 ตารางวา ดังนั้นจึงได้เริ่มก่อสร้างอาคารเรียนหลังดังกล่าว เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2521 โดยใช้งบประมาณจากทางราชการ 355,000 บาท ครและราษฎรออกสมทบอีกประมาณ 5,000 บาท ต่อจากนั้นทางโรงเรียนได้สร้างส้วมขนาด 3 ท จำนวน 1 หลัง สิ้นงบประมาณ 5,000 บาท พร้อมกันนี้คณะครูและนักเรียนยังได้ร่วมกันล้อมรั้วตลอดบริเวณโรงเรียน ปลูกต้นไม้ยืนต้น และย้ายเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522

ต่อมาได้รื้ออาคารเรียนหลังเดิมมาสร้างหอประชุม รวมทั้งได้เปิดขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในปี พ.ศ. 2524 ได้ต่อเติมชั้นล่างอาคารแบบ ป.1 จ จำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้งบประมาณจังหวัด (ภพจ.) ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 10,000 บาท คณะครู ชาวบ้าน ร่วมบริจาคเงินต่อเติมอีก 1 ห้องเรียน สิ้นเงิน 8,652 บาท นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากกรมอนามัยในการจัดสร้างบ่อศาล 1 บ่อราคาประมาณ 40,000 บาท

ในปี พ.ศ. 2526 ได้รับงบประมาณจากโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) สร้างถังเก็บน้ำฝน แบบ ศ.33 จำนวน 3 ถัง สิ้นเงิน 24,436 บาท ปี พ.ศ. 2527 ได้รื้อถอนหอประชุมมาสร้างเรือนเพาะชำ 1 หลัง และสร้างห้องสมุดขนาด 6 x 10 เมตร โดยได้อาศัยเงินจากการบริจาคของชาวบ้าน และสมทบจากโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ สิ้นเงินในการก่อสร้างทั้งหมด 19,543 บาท

พ.ศ. 2528 โรงเรียนได้ขออนุมัติรื้อย้ายบ้านพักครูจากบริเวณเดิมมาก่อสร้างในบริเวณโรงเรียนตงใหม่ตามแบบ สปช.201/2526 จำนวน 1 หลัง ใช้งบประมาณทั้งหมด 220,000 บาท

ในด้านการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ แบ่งการบริหารเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ งานวิชาการ งานการเงินพัสดุ ธุรการ งานปกครอง อาคารสถานที่ และงานกิจการนักเรียน ซึ่งแต่ละงานมีรายละเอียดดังแสดงไว้ในแผนภูมิการบริหารโรงเรียน

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรงเรียน

-จำนวนห้องเรียน และนักเรียน

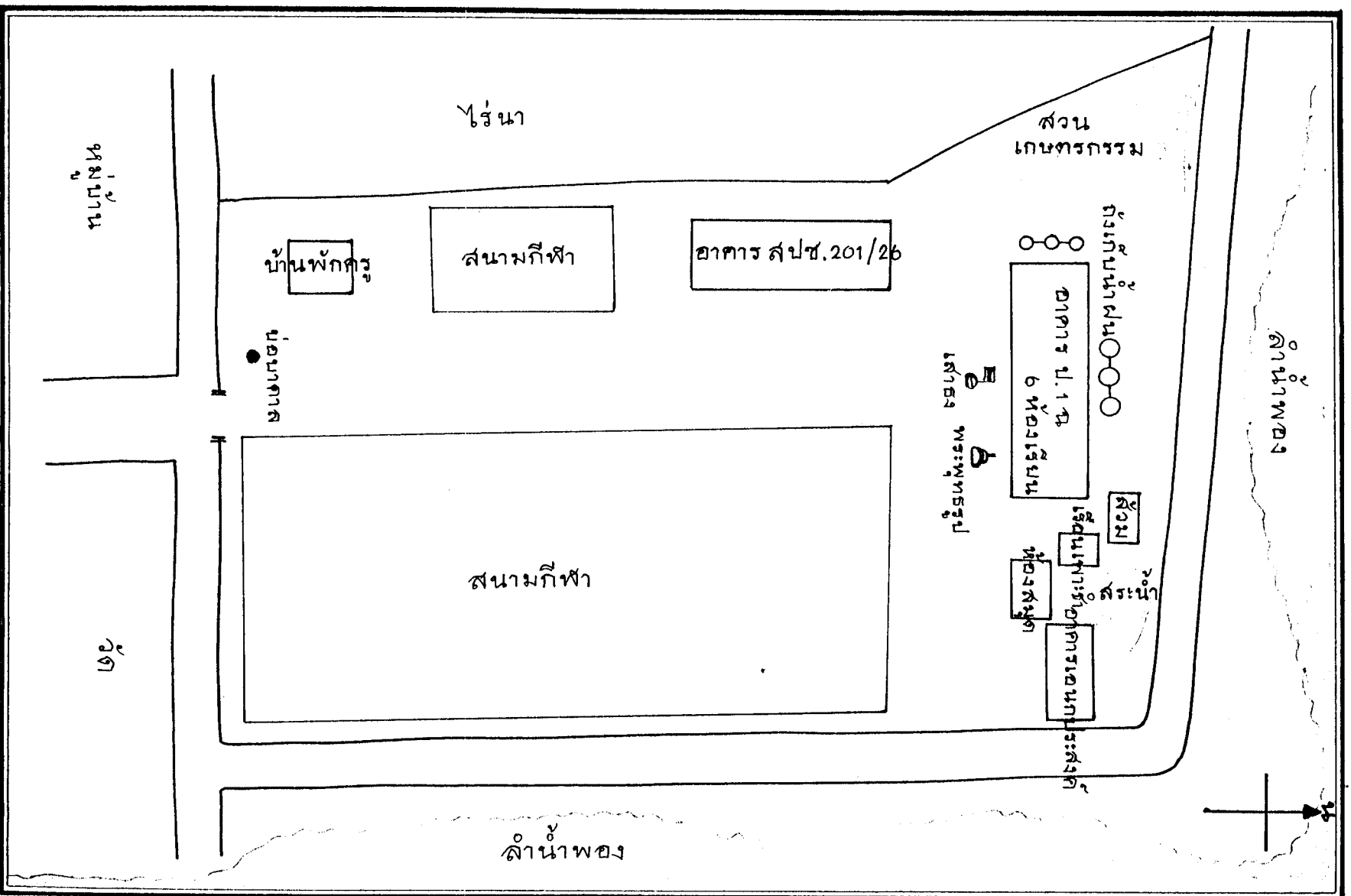
ตารางที่ 20 จำนวนห้อง นักเรียน และอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียน
โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ปีการศึกษา 2531

ชั้นเรียน	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2531			
		จำนวนนักเรียน			ซ้ำชั้น(%)
		ชาย	หญิง	รวม	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	1	13	9	22	13.64
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	1	11	16	27	11.11
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	1	8	10	18	11.11
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	1	8	18	26	-
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	1	20	10	30	10.00
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	1	12	2	14	-
รวม	6	62	65	127	8.66

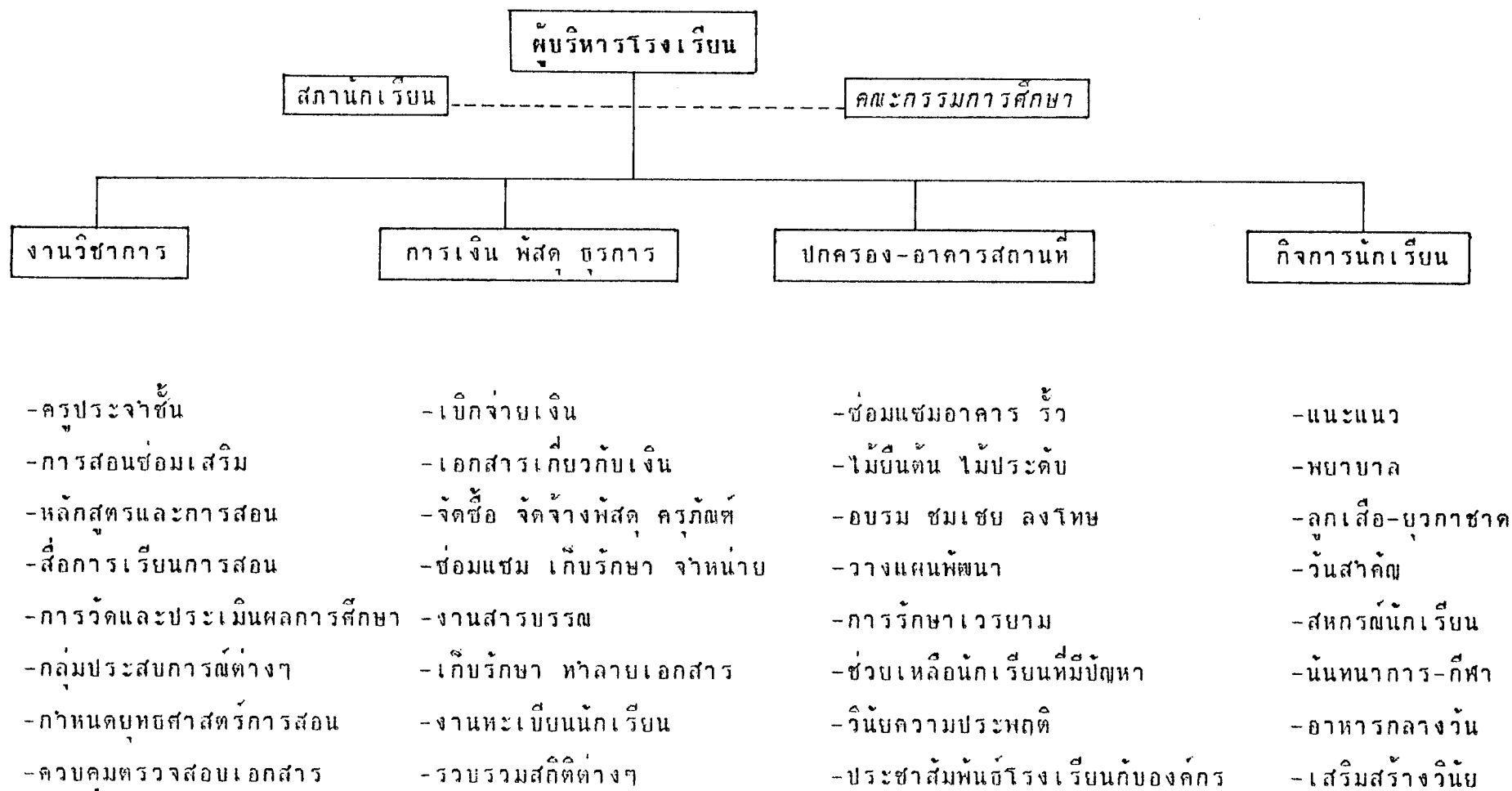

สภาพทั่วไปของโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้

แผนภาพที่ 13 การบริหารโรงเรียนบ้านหนองตะเภา

-อัตรากำลังครู

ตารางที่ 21 จำนวน ตำแหน่งและวุฒิการศึกษาของครู
โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ปีการศึกษา 2531

ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง	ระดับ	วุฒิทางการศึกษา
1	นายศักดิ์ชัย	ครูใหญ่	6	กศ.บ.
2	นายอานนท์	อาจารย์ 1	5	พม.
3	นายสุรเชษฐ์	อาจารย์ 1	4	คป.
4	นายรอง	อาจารย์ 1	4	ศษ.บ.
5	นางสุภัทรา	อาจารย์ 1	4	ศษ.บ.
6	นางวรรณช	อาจารย์ 1	4	คป.

-สิ่งก่อสร้าง

ตารางที่ 22 จำนวนสิ่งก่อสร้างของโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้

ประเภท	จำนวน	หมายเหตุ
อาคารเรียนถาวร	2	8 ห้องเรียน
อาคารอเนกประสงค์	1	
บ้านพักครู	1	
ส้วม	1	4 ที่
ถังเก็บน้ำฝน	6	
ห้องสมุด	1	
เรือนเพาะชำ	1	
ขอบาดาล	1	

5.3 กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

5.3.1 กระบวนการเรียนการสอน

5.3.1.1 การจัดระบบการเรียนการสอน

โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ มีการจัดระบบการเรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ครูประจำชั้นสอนทุกกลุ่มประสบการณ์

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ครูสอนประจำกลุ่มประสบการณ์ โดยทางโรงเรียนประชุมคณะครู ในวันที่สองของการเปิดภาคเรียนที่ 1 เพื่อจัดครูเข้าสอนและประจำชั้น ผลการประชุมปรากฏ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 ความรับผิดชอบในการสอนของครู โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ปีการศึกษา 2531

ชั้นประถมศึกษาปีที่	ครูประจำชั้น	ความรับผิดชอบในการสอน	เวลาที่สอน/สัปดาห์
1	อานนท์	ทุกกลุ่มประสบการณ์	25 ชั่วโมง
2	ศักดิ์ชัย	ทุกกลุ่มประสบการณ์	25 ชั่วโมง
3	สุรเชษฐ์	ทุกกลุ่มประสบการณ์	25 ชั่วโมง
4	รอง	ทุกกลุ่มประสบการณ์	25 ชั่วโมง
5	สุภัทรา	สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ของชั้น ป.5 เว้นภาษาอังกฤษ และสอนคณิตศาสตร์ ป.6	30 ชั่วโมง
6	วรรณช	สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ของชั้น ป.6 เว้นคณิตศาสตร์ และสอนภาษาอังกฤษ ป.5	30 ชั่วโมง

การจัดครูเข้าสอนประจำชั้น/ประจำกลุ่มประสบการณ์ในปีการศึกษา 2531 มีการเปลี่ยนแปลง คือ อาจารย์รอง ปีที่ผ่านมาสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีนี้ให้ไปประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แทนอาจารย์วรรณฯ ทั้งนี้เนื่องจาก อาจารย์รองเป็นวิชาการกลุ่มโรงเรียน ต้องไปปฏิบัติราชการกลุ่มย่อยๆ ทำให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน ครูต้องสอนให้ครบตามหลักสูตรกำหนด เพื่อจะได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังคงเดิม สำหรับภาระหน้าที่ของครูประจำชั้น ทุกคนต้องจัดทำเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน อันได้แก่ สมุดประจำชั้น บัญชีเรียกชื่อนักเรียน สมุดประจำตัวนักเรียน ใบสุขภาพ ประจำตัวนักเรียน รวมทั้งรับผิดชอบหน้าที่พิเศษนอกเหนือไปจากงานสอน คือ

อาจารย์อานนท์ รับผิดชอบงานการเงินพัสดุ

อาจารย์สรุเชษฐ์ รับผิดชอบงานปกครองและงานอาคารสถานที่

อาจารย์รอง รับผิดชอบงานวิชาการ

อาจารย์สภัทรา รับผิดชอบงานธุรการ

อาจารย์วรรณฯ รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน

สำหรับอาจารย์ศักดิ์ชัย เป็นครูใหญ่ ต้องบริหารงานภายในโรงเรียน บริหารงานกลุ่มโรงเรียน และทำหน้าที่ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วย

5.3.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูสอน 2 คน โดยอาจารย์วรรณฯสอนเป็นส่วนใหญ่ยกเว้นกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์อาจารย์สภัทราเป็นผู้สอน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูทั้งสองคนใน ภาคเรียนที่ 1-2 ขณะเดียวกันได้ช่วยสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 8 ชั่วโมง/สัปดาห์ หลังจากสอนเสร็จก็จะมานั่งตรวจงานและบันทึกการสอนของครูหระเบียงหน้าห้องเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมของครูสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ตลอดจนตรวจสอบข้อมูลบางส่วนอีกครั้งหนึ่ง ผลการสังเกตการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 24 อัตราร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครู
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้
แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

พฤติกรรมการสอน	ไทย	คณิต	สพช.	สสน.	กพอ.	อังกฤษ
ครูเล่าเรื่องประกอบ	2.08	-	5.13	4.55	-	-
ครูอธิบาย	20.83	22.22	15.38	18.18	18.18	18.18
ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ	20.83	22.22	10.26	11.36	15.15	16.97
ครูจขข้อความบนกระดาน						
แล้วให้นักเรียนเขียนตาม	8.34	8.89	-	11.36	21.21	7.55
ครูให้เรียนตามแบบเรียน	20.83	22.22	25.64	-	-	18.87
ครูอ่านให้นักเรียนฟัง	4.18	-	2.56	4.55	-	18.87
ครูสาธิตให้นักเรียนดู	-	-	-	13.64	9.09	-
ครูมอบหมายงานให้นักเรียน	-	-	10.26	15.91	24.25	-
ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด	20.83	22.22	25.64	6.82	3.03	18.87
ครูสรุปเนื้อหาการสอน	2.08	2.23	5.13	11.36	-	-
ครูให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง	-	-	-	2.27	-	-
ครูให้นักเรียนเลือกกิจกรรมเอง	-	-	-	-	9.09	-

จากตารางที่ 24 จะเห็นว่า กลุ่มทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ครูอธิบาย ตั้งคำถาม ให้เรียนตามแบบเรียน ให้ทำแบบฝึกหัดอยู่ในระดับค่อนข้างมาก กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พฤติกรรมที่มีความถี่มากที่สุดคือ ครูอธิบาย หรือให้นักเรียนอ่านเนื้อหาและทำแบบฝึกหัดในหนังสือแบบฝึกกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.64 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ครูอธิบายเป็นพฤติกรรมที่กระทำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.18 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพจะมอบหมายงาน

ให้นักเรียนคิดเป็นร้อยละ 24.25 ส่วนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ(ภาษาอังกฤษ) ครอบคลุม ให้นักเรียนเรียนตามแบบเรียน ครูอ่านให้ฟัง แล้วให้ทำแบบฝึกหัด คิดเป็นร้อยละ 18.87

ในด้านการเรียนของนักเรียน ส่วนมากจะฟังครูอธิบายหรือเล่าเรื่อง ตอบคำถามครู ลงมือทำงานตามลำพัง ดังแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 อัตราร้อยละของพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้
แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

พฤติกรรมการเรียน	ไทย	คณิต	สพช.	สสน.	ภพอ.	อังกฤษ
ฟังครูอธิบาย เล่าเรื่อง	22.22	29.41	27.03	29.41	28.57	14.71
ตอบคำถามครู	22.22	29.41	13.54	20.59	14.29	14.71
ตั้งคำถาม ถามครู	11.12	8.82	13.51	5.88	8.57	8.81
ตั้งคำถาม ถามเพื่อน	-	-	-	-	-	14.71
ตอบคำถามเพื่อน	-	-	-	-	-	14.71
ทำงานตามลำพัง	22.22	29.41	27.03	29.41	28.57	14.71
ลงมือปฏิบัติจริง	-	-	8.11	14.71	20.00	2.93
นักเรียนอ่านออกเสียง						
เป็นรายกลุ่ม รายบุคคล	22.22	2.95	10.81	-	-	14.71

สำหรับการใช้สื่อประกอบการสอนนั้น เนื่องจากโรงเรียนไม่มีห้องสื่อ การสอนเป็นเอกเทศ จึงจัดเก็บไว้ตามห้องเรียนต่างๆ จากการสังเกตการใช้ สื่อประกอบการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มที่มีการใช้หนังสือเรียน หนังสือแบบฝึกหัดมากที่สุด คือ กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ และภาษาไทย ซึ่งทาง โรงเรียนให้ยืมเรียน ส่วนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้นักเรียนจัดซื้อ มาทุกคน ดังแสดงในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 อัตราร้อยละของการใช้สื่อการเรียนการสอน
ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้
แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

ประเภทสื่อการสอน	ไทย	คณิต	สพช.	สสน.	ภพอ.	อังกฤษ
หนังสือเรียน	38.46	43.48	-	-	-	37.34
หนังสือแบบฝึกหัด	38.46	43.48	66.67	-	-	37.34
รูปภาพ แผนภูมิ	3.85	4.35	13.33	60.00	18.18	3.70
บัตรคำ บัตรเลข	19.23	8.69	-	-	-	22.22
ของจริง หนึ่งจำลอง	-	-	6.67	-	36.36	-
วัสดุฝึกงาน	-	-	13.33	20.00	45.46	-
อุปกรณ์กีฬา	-	-	-	20.00	-	-

โดยสรุปแล้ว ครูโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้รับผิดชอบในการสอน
ค่อนข้างหนัก คือ คนละประมาณ 25-30 ชั่วโมง/สัปดาห์ ก่อปรกัต้อง
ทำหน้าที่พิเศษที่ได้รับมอบหมาย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียน
การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนไม่เป็นไปตามแนวทางกระทรวง
ศึกษาธิการเสนอแนะไว้

5.3.2 การวัดและประเมินผลการเรียน

5.3.2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตาม

หลักสูตรประถมศึกษา 2521

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครูโรงเรียนหนองตะไคร้ทั้ง 6 คน เคย
เรียนหรือผ่านการอบรมด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมาแล้ว
โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2529 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจัด
อบรมครูทุกคนตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน ในการ
อบรมดังกล่าวประกอบด้วยชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำนวน 20 เล่ม ใน

จำนวนมี 6 เล่ม มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับาวัดและประเมินผลการเรียน
ได้แก่

- เล่มที่ 3   แต่เรือจ้างเหี่ยวทอง
- เล่มที่ 6   ความพร้อมนสำคัญใจ
- เล่มที่ 13   คณครช่วยหนด้วย
- เล่มที่ 14   สอบเพื่อสอน
- เล่มที่ 16   เตรียมการสอน
- เล่มที่ 17   ก้าวทันโลก

นอกจากนี้ครูทุกคนทราบว่า ตนเองจะต้องจัดทำเอกสาร หลักฐาน
ต่างๆ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน เช่น

- สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (ป.01)
- แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี (ป.02)
- สมุดประจำชั้น(ป.02-2)
- บัญชีเรียกชื่อนักเรียน (ป.03)
- บันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน (ส.ศ.3)

อาจารย์อานนท์ จะต้องจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนสำหรับนักเรียน
ที่ขอย้ายโรงเรียนก่อนที่จะจบหลักสูตร(ป.04) และนักเรียนที่จบหลักสูตรประภม-
ศึกษา(ป.05) เหม่ออกหนาหนังสือด้วย

ส่วนความร้พพื้นฐานทางการวัดและประเมินผลการเรียน จากการพูดคุย
และสังเกตการปฏิบัติงาน พบว่า

หลักการวัดและประเมินผลการเรียน ครูมักจะพูดเสมอว่า จากการ
อบรมมา หลักสูตรต้องการให้ครูสอนไปสอบไป แต่ก็ไม่จัดทำเครื่องมือมาให้ และ
เมื่อสิ้นปีการศึกษาให้สอบปลายปี สำหรับพฤติกรรมที่จะวัดนั้น ครูเข้าใจว่า
ต้องวัดในเนื้อหาที่สอนหรือจุดประสงค์ที่กำหนดในภาคเรียนนั้น ส่วนพฤติกรรม
นอกเหนือจากนี้ เช่น ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความมีน้ำใจ ไม่ควรจะ
นำมาประกอบการพิจารณาผลการเรียน เพราะไม่ทราบว่า จะวัดอย่างไร ใช้
เครื่องมือวัดชนิดใด

การสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน ในระหว่างการเรียนการสอน
ครูผู้สอนจะคัดเลือกแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบจากหนังสือเรียน หนังสือแบบ

ฝึกหัด หนังสือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ตนเองคิดว่าดี และเมื่อทดสอบ ปลายภาคเรียนก็จะใช้แบบทดสอบของกลุ่มโรงเรียน ดังนั้นครูจึงมักไม่สร้าง เครื่องมือจากเนื้อหาหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ขึ้นใช้เอง ดังเช่นอาจารย์ วรณช จะกำหนดให้นักเรียนทุกคนซื้อหนังสือแบบฝึกหัดและวัดจุดประสงค์การ เรียนรู้มาใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งในหนังสือดังกล่าวจะประกอบด้วยเนื้อหาวิชา แบบฝึกหัด และแบบทดสอบวัด จุดประสงค์การเรียนรู้ตามสมุดประจำชั้น ป.02-2

อนึ่ง เมื่อทางกลุ่มโรงเรียนให้ครูสอนแต่ละโรงเรียนสร้างข้อสอบ วัดผลภาคปฏิบัติเพื่อทดสอบปลายภาคเรียน ก็ปรากฏว่าครูสอนทำการทดสอบ บางพฤติกรรม และไม่ได้พิมพ์หรือเขียนข้อสอบไว้เป็นหลักฐาน

เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียน ครูทุกคนทราบว่า นอกจาก การสอนแล้ว ตนจะต้องทำหน้าที่วัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยการ สังเกต ตรวจผลงาน และการทดสอบ แต่ยังไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งนักในเรื่อง ของข้อจำกัด จุดเด่น จุดด้อย วิธีการใช้เครื่องมือแต่ละชนิดอย่างเหมาะสม ฉะนั้นจึงสังเกต ตรวจผลงานโดยไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับ นักเรียนแต่ละคนว่าควรซ่อมเสริมด้านใด ส่วนการทดสอบนั้น คณะครูมีความคุ้นเคยกับการทดสอบด้วยแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ

สำหรับการวัดด้านจิตพิสัย ทักษะพิสัยจากการศึกษาพบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจด้านเทคนิควิธีการวัดและประเมินผลค่อนข้างน้อย เช่น การทดสอบ ภาคปฏิบัติ ครูจะละเลยในเรื่องกระบวนการทำงาน เกณฑ์การให้คะแนน จะให้ คะแนนจากการประเมินผลงาน ด้วยเหตุนี้คะแนนที่ได้จากการทดสอบภาคปฏิบัติ จึงค่อนข้างสูง ดังแสดงไว้ในตารางที่ 30 ส่วนการวัดด้านจิตพิสัย ครูมักจะพูด ว่า ไม่ทราบจะวัดอย่างไร และปัจจุบันคะแนนในด้านจิตพิสัยไม่ระบุไว้ใน การพิจารณาให้ระดับคะแนนแต่จะปรากฏในจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริม-ลักษณะนิสัย ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาตัดสินผลการเรียนน้อยมาก

การนำผลการวัดและประเมินการเรียนไปใช้ คณะครูยอมรับว่า คะแนนหรือข้อมูลที่ได้จากการตรวจผลงาน การสังเกต การสนทนาพูดคุย นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย เช่น จากการ ตรวจแบบฝึกหัด จะรู้ทันทีว่านักเรียนคนไหนเข้าใจ คนไหนไม่เข้าใจ แต่ก็ไม่มี

สามารถสอนซ่อมเสริมได้ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น นักเรียนที่เรียนอ่อนส่วนมากมักจะขาดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ๆ จึงกลายเป็นเด็กเรียนอ่อนหรือเรียนข้ามาตลอด เมื่อมาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เด็กจะมีพื้นฐานความรู้น้อย เลขเรียนไม่ค่อยจะรู้เรื่อง ดังนั้นเวลาให้ทำงานหรือทำการบ้าน จะทำส่งครูเป็นบางครั้ง

5.3.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน

จากการพูดคุยกับคณะครูบ้านหนองตะไคร้ มีความคิดเห็นพ้องกันว่า หลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้นเหมาะสมแล้ว เนื่องจากการวัดและประเมินผลการเรียนส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนดำเนินการเอง ไม่ว่าจะเป็นการประเมินการสอนระหว่างเรียน ปลายภาคเรียน ตลอดจนการตัดสินให้นักเรียนเลื่อนชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ก็เป็นหน้าที่ของทางโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการให้อิสระแก่ครูผู้สอนมากพอสมควร จะมีเฉพาะการทดสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้นที่กำหนดให้คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้ดำเนินการวัดและประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน อย่างไรก็ตามควรจะมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือบริการ และอำนวยความสะดวกในด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ทางการวัดผล

นอกจากนี้เมื่อกล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเรียน ครูมักจะเพ่งเล็งไปถึงการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียนหรือปลายปี เพราะเป็นการสอบหัดการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบ มีการจัดทำเครื่องมือ มีการให้ระดับผลการเรียน ตลอดจนเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนภายในกลุ่มหลังจากทำการทดสอบสิ้นสุดลง ในทำนองเดียวกันหลังจากทำการทดสอบสิ้นสุดลง ครูก็จะปล่อยให้นักเรียนเล่นกีฬา หรือทำกิจกรรมอื่นๆ นักเรียนชอบ โดยไม่ต้องเข้าเรียนในห้องเรียนตามปกติ เนื่องจากได้เรียนจบเนื้อหาวิชาที่กลุ่มโรงเรียนกำหนดไว้ในภาคเรียนนั้นๆ แล้ว นับว่าครูผู้สอนให้ความสำคัญการวัดผลแบบมีพิธีการมากกว่าการทบทวนเองทำการวัดผล ถึงแม้ว่าระเบียบการประเมินผลการเรียนจะให้อิสระในการวัดผล แต่ครูก็ไม่ยึดถือเป็นเรื่องสำคัญ คงให้เหตุผลว่าโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ จำนวนครูน้อย ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะจัดทำเครื่องมือ เป็นต้น

ในเรื่องการลงเวลามาเรียนของนักเรียน ถ้าจะทำให้ถูกต้องตามความเป็นจริงก็ไม่เหมาะสมนัก เพราะนักเรียนบางคนขาดเรียนบ่อยหรือบางคนไม่มาโรงเรียนเลย เนื่องจากต้องติดตามผู้ปกครองไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัดชั่วคราว ฉะนั้นทางโรงเรียนจึงต้องลงเวลาการมาเรียนให้นักเรียนดังกล่าวไม่น้อยกว่า 80% ของเวลาเรียนทั้งหมด จึงจะทำให้มีสถิติเข้าสอบปลายภาคเรียนที่ 3 หรือปลายปี

การตรวจสอบให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ นั้น ถ้าจะทำให้ถูกต้องนับเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะครูทุกคนสอนคนละ 3-5 กลุ่มประสบการณ์ แต่ละกลุ่มประสบการณ์มีจุดประสงค์จำนวนมาก กอปรกับในปีการศึกษาที่ผ่านมา กลุ่มโรงเรียนยังไม่ได้จัดทำเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้เหมือนเช่นปีนี้ ดังนั้นจึงประเมินการผ่านจุดประสงค์ดังกล่าวโดยใช้การสังเกต และให้นักเรียนทุกคนผ่านทุกจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในภาคเรียนนั้นๆ ซึ่งการทำเช่นนี้พวกตนเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่มีการปฏิบัติกันเสมอมา มาเป็นทางกลุ่มโรงเรียนได้จัดทำแบบทดสอบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปทดสอบและประเมินการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งทางคณะครูทุกคนต่างก็เห็นว่า มีประโยชน์มาก เพราะบางทีครูผู้สอนคิดอะไร อาจนำแบบทดสอบดังกล่าวมาให้นักเรียนทำเป็นแบบฝึกหัดได้ เช่น อาจารย์สัทธา มักจะให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำแบบทดสอบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้มาทำเป็นแบบฝึกหัดในช่วงเวลาเรียนบ่อยๆ และถ้านักเรียนยังไม่เสร็จก่อนเวลาผ่านไปทำที่บ้านได้

สำหรับการให้ระดับผลการเรียนระบบ 0 1 2 3 และ 4 นั้น คณะครูเห็นว่ามีความเหมาะสมดี ครูสามารถให้ระดับคะแนนนักเรียนได้โดยง่ายและรวดเร็ว เพียงแต่นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบภาคความรู้และภาคปฏิบัติมารวมกัน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบการประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2524 ว่าคะแนนอยู่ในช่วงระดับใด ก็จะทำให้ทราบระดับผลการเรียนทันที ซึ่งเท่าที่ผ่านมาก็ยังไม่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการให้ระดับคะแนน

การตัดสินผลการเรียนในแต่ละระดับชั้น มีการอธิบายไว้ค่อนข้างชัดเจน ซึ่งถ้าทำให้ถูกต้องตามระเบียบการประเมินผลการเรียนก็จะดีมาก

เพราะการตัดสินใจผลการเรียนพิจารณาจากหลายเกณฑ์ เช่น เวลาการมาเรียน การผ่านจุดประสงค์ และผลการเรียน นอกจากนั้นทางโรงเรียนก็เป็นผู้พิจารณาตัดสินอีกด้วย

ส่วนการสอบปลายภาคเรียนแต่ละภาคเรียนที่ดำเนินการโดยกลุ่มนั้น คณะครูเห็นว่าเหมาะสมดี เพราะจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภายในกลุ่มโรงเรียนมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน โรงเรียนที่มีผลการเรียนค่อนข้างต่ำก็จะได้ปรับปรุง แก้ไขให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกับโรงเรียนอื่นภายในกลุ่ม

กรณีการสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีที่ผ่านมา มีภาระนำเอาคะแนนไปเปรียบเทียบหรือจัดลำดับที่ในระดับจังหวัด อำเภอ และกลุ่มโรงเรียนนั้น กันว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ผู้บริหารระดับสูงไม่ควรจะนำผลที่ได้มาตัดสินในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี เนื่องจากกระบวนการดำเนินการสอบของกรรมการแต่ละสนามสอบแตกต่างกัน ผลที่ได้ย่อมต่างกัน

5.3.2.3 กระบวนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

5.3.2.3.1 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูสอน 2 คน คือ อาจารย์สัททรา และ อาจารย์วรนุชทั้งสองคนได้ตกลงแบ่งกลุ่มประสบการณ์หรือรับผิดชอบ ซึ่งส่วนใหญ่ครูประจำชั้นรับผิดชอบเกือบทั้งหมด ส่วนผู้วิจัยอยู่ในฐานะครูช่วยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ครูใหญ่ได้มอบหมายให้สอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ตลอดภาคเรียนที่ 1 ดังนั้นจึงต้องจัดทำตารางสอนให้กลุ่มทักษะภาษาไทยมีเฉพาะวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ส่วนอีกสองวันผู้วิจัยจะต้องไปสอนที่โรงเรียนบ้านโนนหิน

ระยะ 2 วันแรกของการเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 คณะครูยังไม่ได้ดำเนินการสอน เนื่องจากการจัดทำตารางสอน การจัดการเข้าสอน ประจำชั้นต่างๆ ยังไม่เรียบร้อยคงเริ่มต้นสอนตามตารางสอนในสัปดาห์ที่สอง อย่างไรก็ตามในด้านการเขียนแบบเรียนของนักเรียนยังขาดแคลนมากโรงเรียนไม่ได้จัดจำหน่ายแก่นักเรียน ทำให้ผู้ปกครองต้องไปซื้อหาในตลาดในเมือง

จากการศึกษาการปฏิบัติงานของอาจารย์วรนุช ในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน พบว่ากลุ่มประสบการณ์หรือรับผิดชอบ

คือ สปช. ภาษาอังกฤษ สลน. และกพอ. ยังไม่มีการนำแบบทดสอบหรือแบบบันทึกพฤติกรรมมาทดสอบ สอบถามนักเรียนก่อนเริ่มการเรียนการสอน ซึ่งในเรื่องนี้อาจารย์วรรณชได้ทราบข้อมูลนักเรียนมาอย่างคร่าวๆ จากที่เคยสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือพูดคุยกับอาจารย์คนอื่น ๆ ว่าเด็กคนไหนเรียนดี คนไหนเรียนอ่อนหรืออ่านไม่ได้ ฉะนั้นจึงเริ่มสอนเนื้อหาใหม่ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการบรรยาย ยกตัวอย่าง ชักถามนักเรียน และให้ทำแบบฝึกหัด กิจกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นเป็นประจำ จะมีเพียงบางครั้งหรือบางชั่วโมงที่ครูชักถาม เฉลยคำตอบแบบฝึกหัดที่ผ่านมา ก่อนที่จะเริ่มสอนเนื้อหาใหม่ หรือบางทีให้นักเรียนปฏิบัติงานตลอดชั่วโมง โดยไม่มีการอธิบายหรือชี้แนะ เช่น งานเกษตร งานศิลป์ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ใ้แก่การทำแบบฝึกหัด หรือการให้นักเรียนปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามลำพัง ครูผู้สอนจะใช้เวลาส่วนไปทำหน้าที่พิเศษอื่นหรือนั่งพักเหนื่อยสนทนากับเพื่อนครูบ้าง สำหรับการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ด้านการเรียนแก่นักเรียนรายบุคคลยังไม่เห็น นอกจากนั้นคะแนนเก็บสะสมระหว่างการเรียนการสอนยังไม่ปรากฏว่าจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเช่นกัน

อาจารย์สัททรา รับผิดชอบกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ และเคยสอนนักเรียนรุ่นตั้งแต่ปีที่แล้ว ดังนั้นจึงรู้จักนักเรียนเหล่านั้นค่อนข้างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านส่วนตัวหรือด้านการเรียน ด้วยเหตุนี้นจึงเริ่มสอนเนื้อหาใหม่ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทันที การสอนจะมีลักษณะบรรยาย ยกตัวอย่างประกอบ ชักถาม และให้ทำแบบฝึกหัด เป็นประจำตลอดภาคเรียน ซึ่งจากการสังเกตในช่วงภาคเรียนที่ 1 ยังไม่ปรากฏว่า อาจารย์สัททรานำแบบทดสอบประจำบทเรียนมาทดสอบนักเรียน คงประเมิณผลจากการตรวจแบบฝึกหัด แล้วนำมาอธิบายเพิ่มเติมในช่วงชั่วโมงต่อไปก่อนเริ่มเรียนเป็นครั้งคราว

หลังจากที่สังเกตการสอนของครูครบตามจำนวนครั้งที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จึงนำมาวิเคราะห์ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 27 ความถี่ของพฤติกรรมด้านการวัดและประเมินผลของครู
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้
แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

พฤติกรรม	ไทย	คณิต	สพช.	สสน.	กพอ.	อังกฤษ
ครูทดสอบและประเมิน						
เมื่มนักเรียนก่อนสอน	3	3	2	-	-	-
ครูนำผลการประเมิน						
มาใช้ในการสอน	-	4	1	-	1	5
สัมภาษณ์ ชักถาม	10	10	10	10	10	10
ตรวจผลงานนักเรียน	8	7	2	3	2	4
สังเกต	10	10	10	10	10	10

จากตารางที่ 27 จะเห็นว่า ครูจะใช้การสังเกต สัมภาษณ์หรือ
ชักถามมากที่สุด ส่วนการนำผลการประเมินมาใช้ในการเรียนการสอนยังอยู่
ในระดับน้อย

จากการทบทวนพฤติกรรมด้านการสัมภาษณ์ ชักถามนักเรียนอยู่ในระดับ
มาก และการใช้คำถามก็เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งของการประเมินผลการเรียน
ดังนั้นควิจึงจับตาคำถามของครูในขณะสอนแต่ละกลุ่มประสบ-
การณ ควบคู่ไปกับการสังเกตการสอน แล้วนำคำถามดังกล่าวมาจัดแบ่ง
เป็นระดับต่างๆ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ได้แก่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่

ระดับที่ 2 ได้แก่ อย่างไร

ระดับที่ 3 ได้แก่ ทำไม

ซึ่งผลจากการสังเกต หอสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 28 ความถี่ของระดับการใช้คำถามของครู
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้
แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

ระดับการใช้คำถาม	ไทย	คณิต	สพช.	สสน.	กพอ.	อังกฤษ
-ระดับที่ 1	57	20	46	39	21	63
-ระดับที่ 2	26	11	14	23	12	32
-ระดับที่ 3	15	8	5	11	3	25

การเรียนการสอนดำเนินไปเรื่อย ๆ ครูทั้งสองคนก็เข้าสอนตาม
ตารางสอน ในภาคเรียนที่ 1 อาจารย์วรณชัยไปอบรมครูสอน สพช. 1 ครั้ง
ส่วนอาจารย์สุภัทราไม่ได้ไปอบรม ซึ่งในกรณีอาจารย์สุภัทราต้องสอนแทน
ทุกกลุ่มประสบการณ์

ในด้านการวัดผลประเมินผล การเรียนนั้น พบว่า อาจารย์ทั้งสองคน
ยังไม่ปรากฏหลักฐานการทดสอบ ที่แสดงว่าการเก็บคะแนนในระหว่างการ-
เรียนการสอน แม้ในสมุดประจำชั้น ป.02-2/6 ซึ่งมีจำนวนจุดประสงค์ตาม
กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนได้สอบสลับกับการสอน ถ้าผ่าน
จุดประสงค์ใดก็ให้ทำเครื่องหมาย / เพื่อแสดงว่าผ่านจุดประสงค์นั้น ๆ จนถึง
เดือนสิงหาคม ก่อนปิดภาคเรียนที่ 1 ผู้วิจัยเปิดดูเอกสารดังกล่าวก็ปรากฏว่า
ยังทำไม่เรียบร้อย และมีได้ทำเครื่องหมายดังกล่าวลงในช่องจุดประสงค์การ-
เรียนของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เกิดจากความเคยชินกับการสอนและ
การสอบแบบเดิม ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติ

หนึ่งในช่วงเดือนมิถุนายน คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนกุดน้ำใส ได้ออก
เยี่ยมเยือนโรงเรียนภายในกลุ่ม ครูใหญ่ในฐานะประธานกลุ่ม ได้กำชับให้ครูทุก
คนจัดทำเอกสารต่าง ๆ ให้เรียบร้อย เมื่อถึงวันที่คณะกรรมการมาตรวจเยี่ยม
ทางโรงเรียนก็จัดการต้อนรับและเลี้ยงอาหารกลางวัน ซึ่งผลจากการตรวจ
เอกสารต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

-เอกสารทางด้านการวัดและประเมินผล

ป.01 จัดทำเป็นปัจจุบันเรียบร้อยทุกคน

ป.02 จัดทำเป็นปัจจุบัน ถูกต้อง 3 คน อีก 3 คนยังไม่เรียบร้อย

ป.03 จัดทำเป็นปัจจุบัน ถูกต้อง 5 คน อีก 1 คนยังไม่เรียบร้อย

บัตรสุขภาพ จัดทำถูกต้องและครบถ้วน 4 คนอีก 2 คนยังไม่เรียบร้อย

-แผนการสอน คู่มือครู มีครบทุกห้องเรียน

-ตารางสอน จัดให้มีภายในห้องเรียน 4 คน อีก 2 คนยังไม่ทำ

-การจัดห้องเรียน จัดได้เหมาะสม 4 ห้อง อีก 2 ห้องเรียนยังไม่

เหมาะสม

-บันทึกการสอน จัดทำ 1 คน ไม่จัดทำ 5 คน

-งานพัสดุ ยังจัดทำไม่เป็นปัจจุบัน และไม่ถูกต้องตามระเบียบ

-งานธุรการ จัดแยกเป็นหมวดหมู่ได้ดี

-การเงิน ทำถูกต้อง เรียบร้อย และเป็นปัจจุบัน

เมื่อถึงเดือนสิงหาคม ก่อนที่จะปิดภาคเรียนที่ 1 ทางโรงเรียนได้
ดำเนินการทดสอบปลายภาคเรียน ซึ่งแบ่งลักษณะการปฏิบัติออกเป็น 2 ส่วน
คือ การทดสอบภาคความรู้ และการทดสอบภาคปฏิบัติ

การทดสอบภาคความรู้ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนจัดส่งกรรมการ
2 คนมาดำเนินการสอบ ใช้เวลาทดสอบ 2 วัน ตารางสอบ ดังนี้
ตารางที่ 29 ตารางสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531
โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้

กลุ่มประสบการณ์ทดสอบ

วัน เดือน ปี			
	09.00-10.30	10.40-12.10	13.10-14.40
3 สิงหาคม 2531 คณิตศาสตร์		สสน.	สพช.
4 สิงหาคม 2531 ภาษาไทย		กพอ.	ภาษาอังกฤษ

การทดสอบ กรรมการให้นักเรียนช่วยจัดห้องสอบ จัดนักเรียนนั่งตาม
เลขประจำตัวแจกกระดาษคำตอบ แบบทดสอบ แล้วให้นักเรียนลงมือทำข้อ
สอบ สำหรับกรรมการจะทำงานอื่นที่เบี่ยงหน้าห้องสอบ เช่น คัดลอก
รายชื่อให้นักเรียนลงแบบกรอกคะแนน ตรวจกระดาษคำตอบ และเดินเข้าไป
สังเกตการณ์ในห้องเรียนประมาณ 2-3 ครั้ง เมื่อนักเรียนทำแบบทดสอบ
เสร็จก็ให้ส่งกระดาษคำตอบ แบบทดสอบ ถ้านักเรียนทุกคนส่งกระดาษคำตอบ
และแบบทดสอบคืนกรรมการก่อนหมดเวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอบ กรรมการ
ก็จะดำเนินการสอบกลุ่มประสบการณ์ต่อไป

การทดสอบดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย คะแนนที่ได้จากการทดสอบ
ครั้งนี้ ให้นำไปกรอกเป็นคะแนนตอนที่ 2 (ภาคความรู้) ในสมุดประจำชั้น
ป.02-2/6 เพื่อจะได้นำไปรวมกับตอนที่ 1 (ภาคปฏิบัติ) ซึ่งทางโรงเรียนเป็น
ผู้ดำเนินการสอบ

การทดสอบภาคปฏิบัติ ครูผู้สอนเป็นผู้สอบ โดยกลุ่มโรงเรียนกำหนด
เพียงอัตราส่วนระหว่างคะแนนภาคปฏิบัติและภาคความรู้มาให้ ส่วนครูผู้สอน
ต้องกำหนดเองว่าจะสอบเนื้อหาอะไรกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนอย่างไร สำหรับ
การทดสอบภาคปฏิบัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการ
ศึกษา 2531 มีลักษณะ ดังนี้

กลุ่มทักษะภาษาไทย ถึงแม้ครูใหญ่จะให้ช่วยเป็นครูสอนก็ตาม แต่
การทดสอบอาจารย์วรรณ ซึ่งเป็นครประจำชั้นเป็นผู้ทดสอบนักเรียน โดยให้นัก
เรียนอ่านออกเสียงทีละคนตามหนังสือเรียน ใช้เวลาคนละประมาณ 2-5 นาที
เมื่ออ่านเสร็จก็จะคัดออกมาเป็นคะแนน

กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ อาจารย์สภัทราประเมินจากการทำแบบฝึกหัด
ตลอดภาคเรียนโดยยึดหลักการว่า นักเรียนที่เรียนดี ต้องได้คะแนนมากกว่า
คนที่เรียนอ่อน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประเมินจากการเรียนในห้องเรียน
การทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน และการมาเรียน

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ให้นักเรียนร้องเพลงตามใจชอบคนละ 1
เพลงและประเมินจากการเรียนในระหว่างภาคเรียน

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ประเมินจากการเรียน การช่วยเหลือ
งานของโรงเรียน และการทำกิจกรรมอื่น ๆ

กลุ่มประสบการณ์พิเศษ(ภาษาอังกฤษ) ให้นักเรียนอ่านออกเสียงตาม
หนังสือเรียนที่กำหนด ประกอบกับการพิจารณาการตอบคำถามระหว่างการ
เรียนการสอน

โดยสรุปการทดสอบภาคปฏิบัติปลายภาคเรียนที่ 1 จะให้คะแนนจาก
การพิจารณาการมาเรียน ความสนใจ ความเอาใจใส่ การตอบคำถาม และ
ผลงานของนักเรียนในระหว่างภาคเรียน ซึ่งครูได้คาดคะเนว่าคนเก่งจะต้องได้
คะแนนมากกว่าคนอื่น จะแน่ใจไม่ปรากฏเกณฑ์การให้คะแนนที่เป็นลายลักษณ์
อักษร แบบทดสอบภาคปฏิบัติ หรือเอกสารอื่นๆ ที่ใช้ประกอบเป็นหลักฐานการ
ให้คะแนน

เมื่อเปิดภาคเรียนที่ 2 (ปลายเดือนสิงหาคม) ผู้วิจัยได้เข้าไป
สังเกตการณ์ในโรงเรียนเป็นระยะ พบว่าการเรียนการสอนยังคงมีลักษณะ
เช่นเดิม สำหรับวิชาภาษาไทยซึ่งอาจารย์วรรณชเป็นผู้สอน ก็จะสอนแบบ
บรรยาย ให้นักเรียนอ่านออกเสียงเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ชักถาม และ
ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

ในภาคเรียนที่ 2 นี้ โรงเรียนจะต้องร่วมกิจกรรมแข่งขันกีฬากลุ่ม
ดงนั้นในช่วงโมฆะสุดท้ายของทศวรรษจะมีการฝึกซ้อมกีฬา หรือบางทีมีโรงเรียน
อื่นมาเยี่ยมเยือนก็ต้องต้อนรับ และแข่งขันกีฬา กิจกรรมดังกล่าวใช้เวลา
ประมาณ 2 เดือน จนสิ้นสุดช่วงเวลาการแข่งขัน ก็เป็นระยะเวลาใกล้สอบ
ปลายภาคเรียนที่ 2

การทดสอบปลายภาคเรียนที่ 2 ดำเนินการปลายเดือนพฤศจิกายน
ลักษณะการดำเนินงาน เช่นเดียวกับการทดสอบปลายภาคเรียนที่ 1 คือ การ
ทดสอบภาคความรู้ดำเนินการสอบโดยคณะกรรมการจากกลุ่มโรงเรียน ส่วน
การทดสอบภาคปฏิบัติให้ครูสอนเป็นผู้ดำเนินการสอบ และเมื่อสอบเสร็จสรุปค่า
ต่อมาอีกปีภาคเรียนที่ 2

5.3.2.3.2 การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ จัดระบบการเรียนการสอน 3 ภาคเรียน คือ

ภาคเรียนที่ 1   1 พฤษภาคม ถึง 10 สิงหาคม

ภาคเรียนที่ 2   26 สิงหาคม ถึง 30 พฤศจิกายน

ภาคเรียนที่ 3   16 ธันวาคม ถึง 25 มีนาคม

ก่อนปีภาคเรียนที่ 1-2 ทางโรงเรียนจะดำเนินการทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียน และรายงานผลการเรียนให้ผู้บริหารทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนภาคเรียนที่ 3 นั้น ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อพิจารณาตัดสินผลการเรียนเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ สำหรับโรงเรียนต้องคอยให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คณะกรรมการประเมินผลปลายปีพิจารณาจาก เวลามาเรียนตลอดปี การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ และผลการสอบปลายปี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เวลามาเรียน ครบประจำชั้น ซึ่งได้แก่ อาจารย์วรณัฐ เป็นหัวหน้าทักเวลาการมาเรียนของนักเรียนลงในบัญชีเรียกชื่อนักเรียน (ป.03) วันละ 2 ครั้ง (เช้าและบ่าย) ซึ่งในส่วนนี้ครูจียได้สังเกต และดเอกสารเป็นระยะ ๆ ปรากฏว่าการบันทึกเวลามาเรียนไม่ค่อยเป็นปัจจุบัน คือ จะบันทึก 2-3 วัน ต่อครั้ง หรือหลายวันต่อครั้ง การตรวจนับเวลามาเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2531 พบว่านักเรียนทั้ง 12 คน มาเรียนเต็ม 205 วัน (100%)

การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ทั้งอาจารย์วรณัฐ และอาจารย์สัททรา ไม่ได้จัดทำเอกสารหรือบันทึกการเก็บสะสมคะแนนระหว่างการเรียนการสอน รวมทั้งทางกลุ่มโรงเรียนจัดทำแบบทดสอบวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเสร็จในภาคเรียนที่ 3 ฉะนั้นการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ อาจารย์วรณัฐจึงกระทำโดยการกาเครื่องหมาย / ที่แสดงว่าผ่านจุดประสงค์คนนั้น ๆ

ตามกลุ่มโรงเรียนกำหนดคั้งแสดงไว้ในตารางที่ 16 ในทุกกลุ่มประสบการณ์
ของแต่ละภาคเรียนด้วยเวลาสั้น ๆ

จากการศึกษาเอกสารโสมคประจำปี ป.02-2/6 ปีการศึกษา 2531
เกี่ยวกับการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้พบว่านักเรียน 12 คน ผ่านจุดประ-
สงค์การเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ รวม 215 จุดประสงค์ คิดเป็น
100 %

ผลการสอบปลายปี ก็เป็นอีกเกณฑ์หนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาผลการ
เรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นมา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ขอนแก่น ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด จะเป็นหัวหน้าวางแผน จัดทำเครื่องมือ
และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ส่วนโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตาม
แผนงานที่กำหนด สำหรับโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ดำเนินการทดสอบปลาย
ปี ดังนี้

การทดสอบภาคปฏิบัติ โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ มีคณะกรรมการ
ดำเนินการสอบ ดังนี้

นายศักดิ์ชัย	ประธานกรรมการสอบ
นางสุภัทรา	กรรมการ
นางวรรณช	กรรมการ
นายรอง	กรรมการและเลขานุการ

ประธานกรรมการสอบ เป็นผู้ไปรับแบบทดสอบที่สำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอ แล้วดำเนินการสอบตามวันที่กำหนดไว้ในตารางสอบ

การทดสอบภาคปฏิบัติ ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการทดสอบ ให้คะแนนซึ่งมี
สภาพไม่แตกต่างจากการเรียนการสอนมากนัก ครูผู้สอบกับนักเรียนมีความ
เป็นกันเอง บางกิจกรรมนักเรียนไม่ได้ฝึกปฏิบัติระหว่างเรียน ครูจะสาธิตให้
ก่อนทำการสอบ เช่น การปฐมพยาบาล การขยายพันธุ์พืชโดยการตอนกิ่ง
การพ่อน้ำ เป็นต้น การดำเนินการสอบสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผลจากการ
วิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักเรียนส่วนมากได้คะแนนอยู่ระหว่าง 90-100 คิดเป็น
ร้อยละ 81.94 คั้งแสดงไว้ในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนภาคปฏิบัติ จากผลการ
ทดสอบปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531
โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

กลุ่ม ประสบการณ์	%ของนักเรียนที่ได้คะแนนเมื่อคิดจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน		
	100-90	89-80	79-70
ส่น.	100.00	-	-
ภพอ.	100.00	-	-
สปช.	91.67	8.33	-
ภาษาอังกฤษ	91.67	8.33	-
ภาษาไทย	88.33	16.67	-
คณิตศาสตร์	25.00	41.66	33.33
รวม	81.94	12.5	5.56

ส่วนการทดสอบภาคความรู้ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ต้อง
เดินทางไปสอบที่โรงเรียนบ้านกุดน้ำใส ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานเช่นเดียวกับ
โรงเรียนบ้านโนนหิน ผลการสอบภาคความรู้ ปีการศึกษา 2531 ปรากฏว่า
นักเรียนได้คะแนนค่อนข้างต่ำ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนภาคความรู้ จากผลการ
ทดสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531
โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

กลุ่ม ประสบการณ์	%ของนักเรียนที่ได้คะแนนเมื่อคิดจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน					
	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79
สสน.	-	8.33	-	16.67	33.33	41.66
ภพอ.	8.33	-	58.33	33.33	-	-
ภาษาอังกฤษ	-	25.00	33.33	33.33	8.33	-
สพช.	8.33	8.33	33.33	33.33	16.67	-
ภาษาไทย	-	58.33	25.00	16.67	-	-
คณิตศาสตร์	16.67	8.33	66.67	-	8.33	-

เมื่อพิจารณาระดับผลการเรียนโดยส่วนรวม จากการนำคะแนนภาค
ปฏิบัติ ภาคความรู้มารวมกัน ปรากฏว่า กลุ่มทักษะมีระดับผลการเรียนต่ำสุด
ในขณะที่กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีระดับผลการเรียนสูงสุด ดังแสดงใน
ตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ระดับคะแนน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้
แยกเป็นกลุ่มประสบการณ์

กลุ่ม ประสบการณ์	ร้อยละของนักเรียนที่ได้ระดับคะแนน				
	4	3	2	1	0
ส่น.	91.67	8.33	-	-	-
กพอ.	25.00	66.67	8.33	-	-
ประสบการณ์พิเศษ	16.67	83.33	-	-	-
สปช.	-	16.67	66.67	16.67	-
กลุ่มทักษะ	-	8.33	8.33	83.33	-
รวม	26.66	36.67	16.67	20.00	-

5.3.2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้

จากการหาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า

ครุทุกคนมีภาระหน้าที่มาก สอนคนละ 25-30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กอปร
กับต้องทำหน้าที่พิเศษตามโครงการของโรงเรียน เช่น โครงการอาหารกลางวัน
โครงการสหกรณ์โรงเรียน ทำให้มีเวลาในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เตรียม
การสอนค่อนข้างน้อย หรือในบางวันครูบางคนไม่มา ครูคนอื่นก็ต้องสอนแทน
นับว่าเป็นการเพิ่มภาระพอสมควร นอกจากนั้นคณะครูก็มีความรู้ทางด้านการวัด
และประเมินผลไม่มากนัก จึงไม่มีใครพอที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องนี้ได้

ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากมีฐานะยากจน นักเรียนต้องอพยพติดตามพ่อแม่ไปทำงานตอนอยู่เรื่อยๆ หรือบางคนต้องขาดเรียนเพื่อช่วยพ่อแม่ทำงาน และนักเรียนส่วนมากก็ช่วยพ่อแม่ทำงานในวันหยุดเรียน หลังเลิกเรียน เป็นเหตุให้มีเวลาทบทวน อ่านหนังสือ ทำแบบฝึกหัดน้อย บางคนขาดเรียนบ่อยๆ เรียนไม่ทันเพื่อน แต่ทางโรงเรียนก็ให้เลื่อนชั้น ซึ่งการทำเช่นนั้น ส่งผลให้นักเรียนหรือผู้ปกครองบางคนมีความคิดหรือเข้าใจว่า จะมาเรียนหรือไม่มาเรียน ขอให้มาสอบปลายภาคเรียนและ/หรือปลายปี ก็ได้เลื่อนชั้นแล้ว ซึ่งครูหลายคนให้ทัศนะตรงกันว่า การสอบปลายภาคเรียนแต่ละครั้ง จะสังเกตเห็นนักเรียนบางคนหรือนักเรียนที่เรียนอ่อน มักไม่อ่านข้อสอบ แต่จะกากบาทลงในกระดาษคำตอบ ทำให้นักเรียนสอบเสร็จเร็วกว่าเวลาที่กำหนด คะแนนที่ได้ต่ำ

ผู้ปกครอง เอาใจใส่บุตรหลานในเรื่องการเรียนน้อย ผู้ปกครองบางคนมักให้ลูกขาดเรียนไปช่วยทำงาน จากการพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่สนใจการอ่านหนังสือ อธิบายหรือเสนอแนะการทำบ้านแกลูกตนเองน้อยมาก ส่วนใหญ่ต้องการให้ลูกเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วออกไปช่วยทำงาน

งบประมาณ ก่อนปีการศึกษา 2529 คณะครูมักจะให้คะแนนจากการสังเกต ตรวจผลงาน เขียนข้อสอบบนกระดานประมาณ 5-10 ข้อ หรือบางทีอ่านข้อสอบให้นักเรียนเขียนเฉพาะคำตอบก็พอ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณที่ได้รับจัดสรรก็น้อย ต่อมาเมื่อทางกลุ่มจัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และให้โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณบางส่วน ทางโรงเรียนจึงมีแบบทดสอบใช้เช่นเดียวกับโรงเรียนอื่น ซึ่งก็นับว่าเป็นโครงการที่ดีโครงการหนึ่ง

สรุปแล้ว คณะครู อาจารย์โรงเรียนบ้านหนองตะไคร้ ยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน สอนภาคปฏิบัติเท่ากับภาคทฤษฎี เน้นกระบวนการกลุ่ม มุ่งสอนคนมากกว่าสอนหนังสือ และให้ถือว่าการสอบเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน